

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDACTIE

Ds. G. Blom, Meerkerk; Ds. H.C. van der Ent, Elburg; Ds. A. van Heteren, Werkendam; Ds. L.W. van der Meij, Alphen a/d Rijn; Ds. D. Slagboom, Katwijk aan Zee; Ds. M.C. Tanis, Sliedrecht-Centrum; Ds. M. Vlietstra, Zeist; Ds. P. van Zonneveld, 's-Gravenhage-Scheveningen; A. Beukers, Alphen a/d Rijn en Joh. van der Lee, Alphen a/d Rijn.

REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
4231 BP Meerkerk. Telef. 01837 - 1357

ADMINISTRATIE:

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d Rijn, tel. 01720 - 74202, postrek. 70.43.50, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen a/d Rijn.
Abonnementsprijs f 10.- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

Wie kan bestaan?

”En ik zag, toen Het het zesde zegel geopend had, en ziet.....”

Openbaring 6 : 12a.

Het zesde zegel van het boek dat het Lam genomen had, wordt nu door het Lam verbroken. De opening van dit zegel spreekt van de komst van Gods grote dag. De dag waarvan de profeten van het Oude Testament geprofeteerd hadden, en waarvan Jezus Zelf toen Hij op aarde was, gesproken had.

Geweldige tekenen op de aarde en aan de hemel worden gezien. Alles raakt van zijn plaats. Er geschiedt een grote aardbeving. Het verschrikkelijke van een aardbeving is, dat men zich daartegen niet beschermen kan. Men ziet ze niet aankomen. Ze komt als een dief in de nacht. Ook aan de hemel gebeuren onverwachts tekenen. De zon wordt zwart als een haren zak en de maan wordt geheel als bloed. De sterren vallen op de aarde, gelijk een vijgeboom zijn wintervruchten laat vallen, wanneer hij door een harde wind geschud wordt. De hemel wijkt terug als een boekrol die opgerold wordt. En als de hemel wijkt, moet ook de aarde veranderen van gedaante. Berg en eiland worden bewogen uit hun plaatsen.

Bij het zien van al die tekenen trachten de mensen een schuilplaats te vinden. Ze worden verdeeld in zeven groepen. Zij die leiding hebben in staatkundige, politieke en militaire zaken. Dat zijn er drie. Dan de sterken door hun geld en de machtigen door hun bijzondere gaven - we zouden zeggen de bankiers en de wetenschapsmensen; dat zijn er twee. En tenslotte alle slaven en vrijen.

Allen verbergen zich in de spelonken en in de rotsen der bergen. Heel de mensheid is dus bevreesd voor het oordeel dat gekomen is. De grote massa is met angst vervuld. Ze zoeken naar schuilplaatsen. Ze roepen tot de berggevaarten: valt op ons en verbergt ons voor het aangezicht van Hem, Die gezeten is op de troon, en voor de toorn des Lams, want de grote dag Zijns toorns is gekomen en wie kan bestaan?

Opmerkelijk is hier dat het mensdom opeens weet waarom het gaat. U hoort niet de vraag stellen: wat gebeurt er, wat is er aan de hand? Of: Wie is het Die op een troon gezeten er aankomt? Of: Wie is het Lam? Men weet het haarfijn. Niemand is in het onzekere. Allen weten wat er nu geschiedt. Allen spreken uit: de grote dag van Zijn toorn is gekomen.

De grote massa heeft vandaag God uitgerangeerd. God is dood. God bestaat niet. Laat ons eten en drinken en vrolijk zijn, want morgen sterven wij. Dood is dood. Daarom: carpe diem - pluk de dag. Kerkverlating is niet zeldzaam. Soms blikt spot uit de ogen van mensen, van jonge mensen, alsof ze willen zeggen: toe nou, gelooft u nog in een hel en een hemel? Dat is een middeleeuws sprookje. Gelooft u nog in een God en in een Jezus? Dat is een achterhaalde zaak, goed voor primitieve geesten. Schrap mij maar, want ik heb heel mijn opvoeding en mijn doop als overtollige ballast overboord gezet. Ik voel me nu zo vrij al een vogel.

't Is toch eigenaardig dat op de grote dag niets

meer van dat geredeneer overblijft. Er klinkt zelfs geen spot meer op. Grote angst bevangt dan het mensdom voor God en voor het Lam. Maar diezelfde angst bevangt de mens ook al als hij sterft, als zijn ziel opklimt tot des Rechters troon.

Wat bij de opening van het zesde zegel ook zo opvalt, is dat vooral het Lam op de voorgrond treedt. De mensen spreken niet van de toorn van God, maar heel uitdrukkelijk van de toorn van het Lam. Ze trachten beschutting te zoeken voor Zijn toorn.

De grote dag is de dag van het oordeel, en het oordeel heeft de Vader aan Zijn Zoon gegeven. Christus komt ten gerichte. Dat betekent, dat het op die grote dag niet gaat over onze zonde, maar over onze houding tegenover Christus. Hij is gepredikt geworden. Naar Zijn bevel moest het Evangelie verkondigd worden aan alle volken, en Hij komt pas weder als aan alle volken de blijde boodschap gebracht is geworden. Op die grote dag gaat het om geloof of ongeloof. Zijn we staande gebleven tegenover de gepredikte Christus of zijn we door de knieën gegaan.

Er is nog een zaak die verbaast. Het mensdom wil liever door de rotsen verpletterd worden dan buigen voor het Lam, dan roepen om genade. Ik bedoel geenszins dat er op de grote dag nog genade gegeven kan worden. Dan is het te laat. Maar u ziet hier wel openbaring van de grote haat tegen het Lam. Ook dan niet en zelfs dan niet wil men buigen voor het Lam. En toch zal men moeten buigen, buigen onder het recht van het vonnis van het Lam. Men zal Gode niets ongerijmds toeschrijven als daar klinkt: gaat weg van Mij, gij vervloekte!

De angstschreeuw, de kreet van ontzetting van de mensen op de grote dag doorhuivert ons. Wie kan bestaan voor Zijn toorn, voor de toorn van het Lam?

Kunnen wij bestaan voor die toorn, u en ik? Is dat in het heden der genade al eens onze vraag geworden? Let u er wel op-, het gaat hier niet over de toorn van God, maar over de toorn van het Lam.

Het Lam Gods, Dat de zonde der wereld wegneemt, wordt ons elke zondag verkondigd. Het Lam Dat Zich Gode geofferd heeft, Dat Zijn bloed gestort heeft. Het Lam Dat in de drieëuhg duisternis daar op Golgotha aan het vloekhout gehangen heeft. Het Lam Dat geroepen heeft: "Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?" Het Lam Gods Dat vanaf de kruispaal heeft afgekondigd de verzoening door voldoening. Het Lam Dat met grote stem geroepen heeft: "Het is volbracht".

In Zijn onuitsprekelijke zondaarsliefde roept Hij u elke zondag toe: al ware uw zonde als scharlaken, al ware uw zonde rood als kamo-zijn, Ik zal ze maken als witte wol, en als sneeuw die vers op 't aardrijk nedervalt. Het wordt u toegeroepen door Zijn dienaren: Hij wil genadig vergeven al wat gij hebt misdreven. Hij wil van 't verderf uw leven verschonen en met goedheid en barmhartigheên u kronen. Dienaren des Woords bidden naar Zijn opdracht u: laat u met God verzoenen. Nu hebben we zo onze oplossingen, soms vroom, soms goddeloos, om staande te blijven tegenover zoveel liefde, tegenover die zoekende liefde van het Lam. Maar 't zal toch wat zijn óf op de dag van ons sterven óf op de

grote dag de toorn van het Lam te ervaren. Om uit te roepen: wee mij, want ik kan niet bestaan voor Zijn toorn.

Als we nu eens de handen gingen vouwen, als we nu eens neerzinken op de knieën, en het voor de Heere gaan uitspreken: Heere, ik heb stand gehouden tegenover zoveel liefde, Heere, ik heb niet gewild dat Gij over mij Koning zoudt zijn; Heere, het lag niet aan u, maar geheel aan mij; ik heb mij steeds maar verhard; Heere, zou het voor zo een als ik ben nog kunnen? Gewis - dan komt er uitkomst van boven, dan blijft de hemel niet zwijgen. Och dat gij heden bekendet wat tot uw zaligheid is dienende. Nog heden der genade. De grote dag is nog niet gekomen. Omdat God geen lust heeft in uw dood.

De vraag komt nogmaals op ons aandringen: wie kan bestaan voor Zijn toorn?

Weet dit: er is geen tussenweg. 't Is of liefde óf toorn; of eeuwige liefde óf eeuwige toorn. Zo gij dan Zijn stem heden hoort, verhardt u niet.

ds. v. Z.

Van de administratie

Aan giften ontvingen we in de afgelopen 14 dagen f 60.- en als nagiften voor de ontmoetingsdag eveneens f 60.-. Hartelijk dank hiervoor. 1 nieuwe abonnee werd genoteerd, die ons blad als geschenkabonnement ontving. Reeds enkele keren ontvingen we het blad dat bestemd was voor F. Elzinga, Eksterstraat 43, 9271 CZ Zwaagwesteinde terug met een aantekening van de P.T.T. "onvolledig adres". Wie kan ons meedelen hoe het adres dan wel moet zijn? Bij voorbaat dank.

Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn, tel. 01720-74202, giro 704350.

Kinderlectuur

Aan het kind wordt steeds gedacht. Hoe dat wordt merkbaar. Over de constatering kunnen bladzijden gevuld worden. En dat niet alleen over wat vandaag geschreven en gehoord wordt, maar ook over wat jaren geleden bekend werd, zelf eeuwen geleden. Nu wil ik u niet meenemen op dit brede veld. Trouwens er is heel wat lectuur, of literatuur voorhanden om te weten te komen hoe men over het kind denkt en hoe men het kind ziet. Diverse positieve schrijvers hebben goede bijdragen geleverd. In catalogi kan men het één en ander vinden wat op de boekenmarkt verkrijgbaar is. Wie er belang bij heeft, en wie heeft dat niet, bijzonder ouders, behoeft niet met vragen te blijven rond lopen. Nu wil ik me in dit artikel beperken tot goede kinderlectuur. Het is een zegen, dat er juist in onze tijd waarin we overspoeld worden door zoveel 'vuiligheid', voor de kinderen voor de jeugd veel goeds hebben. Er is voor hen veel verkrijgbaar. Ontspannende lectuur met een goede strekking. Boeken waaruit de kinderen wat kunnen leren. Er zitten geen addertjes onder het gras. Ook is uitgesloten om door allerlei versluiserde illustraties beïnvloed te kunnen worden. Ik denk aan bepaalde stripverhalen, die dit doen, verkrijgbaar in boekwinkels of in weekbladen te vinden. De geest van onze tijd spreekt er in. Ondermeer hoe men de verhouding ouder-kind ziet. Grote vrijheid wordt gegeven aan het kind en aan de levenswaarden, die wij kennen, wordt beslist geen aandacht besteed. Soms heel sterk het

tegendeel. Wat heeft een ouder toch een taak. Door de ouder moet ook nagegaan worden wat het kind meebrengt naar huis. Het van elkaar boeken, of verhalen lezen is oud. Ouderen deden het al in hun jeugdtijd. Toen was het reeds nodig, dat nagetrokken werd, wat er gelezen werd, maar vandaag heel bijzonder. Hierbij moeten ook de tijdschriften en de weekbladen betrokken worden en niet te vergeten, de neutrale dagbladen. Wat een kwaad kunnen zij doen. Welk een vergif kan er komen in het jonge leven. Nu moet ook gedacht worden aan het geestelijk welzijn van het kind. Zeker moet het kind weten welke de omgangsvormen zijn en hoe het spelen moet, hoe het zich gedragen moet in huis en buitenshuis. Door lectuur kan hier veel aan bijgedragen worden. Het kind moet ook, zal het wel zijn, geestelijk leven kennen. Het moet weten wat geestelijk leven is. Met de opmerking: "je moet een nieuw hart hebben" zijn we op zich niet klaar. Zeker is die opmerking juist, ze is vol-uit Bijbels, maar het kind moet weten, wat daaronder verstaan wordt en wanneer men weten kan dat nieuwe hart te hebben. Bijbelse voorbeelden zijn er te over, zowel in het Oude als Nieuwe Testament. Nu zijn er ook diverse boeken, die aan kinderen uit de historie laten zien de werken van het nieuwe leven. Ik denk aan de kerkgeschiedenis. Wanneer een kind, daar iets van leest, zal deze geschiedenis op zich ook meer gaan spreken en leven. En bij het ouder worden kan dit sterker worden.

De kerkgeschiedenis laat ons zien de daden des Heeren. Wonderlijk, verrassend soms. Bevestigend, wat de Heere in Zijn Woord heeft gesproken, heeft beloofd. De poorten der hel overweldigen Zijn gemeente niet. Het bloed van de martelaren is het zaad der kerk. Wonderlijk, maar waar! Hoe de vijand ook te werk ging, de raad van de Heere kon niet verbroken worden. Het besluit van de Allerhoogste niet vernietigd.

Naast mij liggen twee boekjes. In het ene staat een hoofdstuk en dat handelt over: "de galeislaaf". Die galeislaaf is de bekende Schotse predikant John Knox. Als galeislaaf moet hij werk doen: roeien, steeds maar roeien. Een zwaar werk. Een werk wat zijn krachten breekt. Hij wordt zelfs ziek. Hij kon vrijgelaten worden, door de verering van een Mariabeeldje. Hij pakt dit beeldje vast en werpt het weg. "Niet Maria, maar de Heere Jezus moet gediend en geprezen worden".

Denkend aan het kunnen gaan sterven van de zieke dominee, laat men hem door een opening in het schip zijn land zien. Het land waar hij geboren is en gewerkt heeft. Met een stralend gelaat zegt John Knox: "Dáár, in die plaats St. Andrew heeft de Heere mij dominee gemaakt en ik zal niet sterven, voordat mijn tong diezelfde plaats weer Gods Naam zal hebben verheerlijkt". En dat is geschied. Zelfs vele jaren heeft hij nog mogen werken voor het koninkrijk Gods. Het tweede boekje gaat geheel over het leven van John Knox. Het laatste hoofdstuk neemt ons mee naar het "einde van de strijder". Enkele zinnen laat ik u lezen: Knox vraagt of de kerkeraad afscheid komt nemen. De mannen staan voor zijn bed en horen de laatste voor hen bestemde woorden aan. "De tijd, waarnaar ik lang gedorst heb, is nabij. Nu zal ik van al mijn zorgen ontslagen worden en met mijn Zaligmaker voor eeuwig verenigd worden. God is mijn Getuige, dat ik Hem met mijn ganse hart gediend heb in het Evangelie van Zijn Zoon. Ik heb niets anders geleerd dan het ware en oprechte Woord Gods, de ware en gezonde leer van het Evangelie".

De laatste dagen van zijn leven heeft hij nog last van aanvechtingen. De satan fluistert hem in, dat hij de hemel verdiend heeft door zijn getrouwe werk. De Heere doet hem echter triomferen. Hij geeft hem de woorden in de ziel: "Wat hebt gij, dat gij niet hebt ontvangen?" De duivel is op de vlucht geslagen. John Knox kan rustig sterven. Een paar zuchten en een zacht gefluister. "Nu is het er". De hervormer heft de handen nog een keer omhoog ten teken van overwinning en ontslaapt in Christus. Ik zou zo door kunnen gaan. Terugbladerend. Deze lectuur kan, magen moet gegeven worden in de hand van de jeugd.

U wilt weten de titels van beide boekjes. Het

eerste heet: "U smeekten zij, van mensen hulp ontbloot". Vijfentwintig verhalen, waarin Gods daden uitblinken, verteld aan kinderen. Het tweede draagt als titel: "de onbuigzame Schot". Verkrijgbaar in een positieve boekhandel.

ds. M.C. Tanis.

Het Heilig Avondmaal

Zo als u dat onder de predikbeurten is meegedeeld, staat het H.A. weer gevierd te worden. Daarom trent is altijd nog heel veel misverstand. Voor wie is dat eigenlijk? Wie mag daaraan deel nemen? Dat zijn steeds weer terugkerende vragen, waarop dikwijls vage antwoorden worden gegeven. Het resultaat is dan dat velen met de vragen blijven rondlopen. Het H.A. is door Christus ingesteld "alleen voor Zijn gelovigen". Wat zijn dat eigenlijk voor mensen? Weten die dat allemaal voor zichzelf zo zeker? Of zijn er ook twijfelgevallen? Dat er twijfelaars zijn, is zeker. Veel komt uit onkunde voort. Dat is op zich erg jammer. Laten we proberen een bijbelse weg te wijzen.

Wanneer is men een gelovige?

De mens van nature verkeert in een verloren staat. Dat is een gevolg van de val in Adam. De Heid. Kat. vraagt (zie zondag 7): "Worden dan alle mensen wederom door Christus zalig, gelijk zij door Adam zijn veroordeeld geworden? Dat is een verschrikkelijke werkelijkheid. Alle mensen zijn door Adam veroordeeld geworden. Niet alle mensen worden zalig. Velen gaan voor eeuwig verloren. Wie worden er dan wel zalig? Antw. 20 "Alleen diegenen, die Hem (Christus) door een waar geloof worden ingelijfd en alle Zijn weldaden aannemen." Dat in Christus worden ingelijfd is zuiver en alleen een daad Gods. Die daad heeft plaats bij de wedergeboorte. Die heeft in de mens, zonder de mens plaats. Dat wil zeggen dat aan die daad als zodanig de mens zelf niets af of toe kan doen. Al blijft de mens verantwoordelijk voor het gebruik van de middelen die God tot de wedergeboorte wil gebruiken. Dat is de levende verkondiging van Zijn Woord, hetwelk het zaad der wedergeboorte is.

Als de wedergeboorte plaats heeft, dan is de mens van STAAT verwisseld. Hij is van een kind des duivels een kind Gods geworden. Geweldige overgang. Door de wedergeboorte die dus een staatverwisseling is, is de mens in een zeer verheven *afstand* terecht gekomen. Hij is van koning veranderd en wil nu ook die Koning dienen. Heel eenvoudig: Hij heeft lust om de HEERE te vrezen. Het is dan net als met een klein kind. Want er worden nooit grote mensen geboren. Dat is onnatuurlijk. Zo is het ook geestelijk. Wanneer men van Boven geboren wordt, is dat een bovennatuurlijke zaak, doch men komt (geestelijk) wel als een klein kind ter wereld. Een kind dat voor zichzelf nog weinig of geen bewustzijn van leven heeft. Daarom ook geen bewustheid van de adelstand waarin hij door de staatsverwisseling is terecht gekomen. Doch zulk een kind openbaart het leven wel. Niet door grote verhalen te vertellen. Stel je voor dat een pas geboren kind dit zou gaan doen. Je zou niet weten wat je hoort. Doch het pas geboren kind, hoe hoog ook in staat en eer verheven, openbaart het leven door alleen maar schreeuwen te geven. Het kent een droefheid naar God, die een onberouwelijke bekering tot zaligheid werkt. Die droefheid naar God, houdt in een zoeken van God. Een klein kind is een zoekend kind. Het zoekt de borst. Het wil voeding hebben. En dat is alleen te verkrijgen uit het woord van God. Dat Woord is de Bron waaruit Gods kinderen moeten leven, waar ze het derhalve ook alleen moeten zoeken. Men moet dus het leven niet in zichzelf zoeken, gelijk helaas dat iedere keer weer gebeurt. Het resultaat is dan dat men in zichzelf niets anders dan de dood tegenkomt. Zonde en ongerechtigheid, dat is alles wat de mens voortbrengen kan. En dat is bij de echte kinderen dan geen lust meer, maar een last. Een last die zij niet dragen kunnen. En dit drijft hen dan uit om het leven "buiten zichzelf te zoeken in de Heere Jezus Christus". Vraag aan de zodanigen niet of zij alles al weten, want zij moeten alles nog leren. Dat is het opwassen en toenemen in de kennis en de

genade van de Heere Jezus Christu. En nu buigt de allerhoogste Profeet en Leraar Jezus Christus, tot zulke nog weinig of niets wetende leerlingen, die toch een begeerte naar vermeerdering van kennis hebben, Zich zo laag neer, dat Hij hen door "aanschouwelijk onderwijs", dat is het Heilig Avondmaal, duidelijk wil maken, hoe lief Hij hen heeft, opdat zij nimmermeer zouden twijfelen, noch in de zonde zouden blijven liggen (voornamelijk de zonden van het ongeloof), maar vastelijk zouden geloven, dat zij een eeuwig verbond der genade met God hebben.

Zo wil de Heere, in de middellijke weg, dat is de weg der middelen, Zijn volk doen opwassen en toenemen in de kennis en de genade van de Heere Jezus Christus. Vermeerdering van Godskennis heeft tot gevolg vermeerdering van zelfkennis. En vermeerdering van zelfkennis heeft tot gevolg vermeerdering van Christus kennis. Het wordt dan in de beleving: Hoe groter zondaar - hoe groter de Middelaar. Hoe meer schuld - hoe meer genade. En dit wordt allemaal niet in één dag geleerd. Daar is een heel leven voor nodig. Op deze school komt men nooit afgestudeerd. Zalig zijn ze die honger en dorsten naar de gerechtigheid, want ZIJ ZULLEN VERZADIGD WORDEN.

Ik hoop met deze ontboezeming de ware behoeftigen, die het aan vrijmoedigheid ontbreekt, omdat ze altijd zitten te wachten op dingen die nooit komen, wat te hulp te zijn gekomen. God geve ons een gezegende Avondmaalszondag.

ds. H.C. van der Ent.

Overgenomen uit het kerkblad van de Chr. Geref. Kerk te Elburg van september 1989.

Beeldvorming

Zo luidt de titel van een boek, dat documentatie bevat over de Christelijke Gereformeerde kerken. Het is verschenen bij Uitgeverij Van Wijnen, voorheen uitgeverij Wever, Postbus 172, 8800 AD Franeker. Het telt 91 bladzijden. De verkoopprijs is f 17,50. We willen in dit artikel bijzondere aandacht aan dit boek geven.

Op de achterzijde van de omslag lezen we het volgende: "De laatste tijd is er weer sprake van serieuze kerkelijke contacten tussen de Gereformeerde Kerken (vrijg.) en de Christelijke Gereformeerde Kerken. Daarbij wordt veel over elkaar gesproken, en op bepaalde niveaus ook met elkaar gesproken. Intussen weet men vaak maar weinig van elkaar af. Dat werd binnen de kring van de Gereformeerde Kerk van Groningen-Helpman als onbevredigend ervaren. Ten behoeve van gemeentevergaderingen en studieverenigingen, en voor persoonlijke "kennismaking", werd een bundel samengesteld, waarin verschillende bijdragen over de Christelijke Gereformeerde Kerken werden verzameld, aangevuld met cijfermateriaal, interviews en een historisch overzicht. Suggesties voor de verwerking van het materiaal completeren het geheel, dat zo een boeiend beeld geeft van hen die zo dichtbij en tegelijk soms ook zo veraf staan. Een must voor ieder wie de kerkelijke verdeeldheid aan het hart gaat." De uitgever schreef in de brief waarin een recensie-exemplaar werd aangeboden: "In verband met een mogelijk Samen-op-weg in het klein vinden op tal van plaatsen gesprekken plaats tussen (vrijg.) gereformeerde kerken en christelijke gereformeerde kerken. Deze uitgave biedt zakelijke en inhoudelijke informatie over een van de partijen in dat gesprek."

J.T. Oldenhuis schreef een *Woord vooraf*, waarvan we het laatste gedeelte overnemen: "Er is zoveel gebeurd. Bijna honderd jaar zijn we gescheiden opgetrokken. Elk van beide kerkengroepen heeft verschillende invloeden ondergaan. Rutgers, Kuyper, Bavinck, Schilder aan de ene kant, de Nadere Reformatie aan de andere kant. In de lange geschiedenis van de officiële contacten en briefwisselingen is al zoveel gezegd en geschreven. Voeg daar nog bij de talloze publicaties, artikelen, boeken, tijdschriften, brochures en kerkbodes. Dit project 'beeldvorming' beoogt niet dat alles over te doen. Nog minder al het voorgaande aan de kant te

schuiven. Integendeel: de bedoeling is te proberen in eigen kring de kennis betreffende Christelijke Gereformeerde Kerken te verdiepen en te verhelderen door wat lijnen aan te brengen in de grote hoeveelheid materiaal en wat gegevens te verstrekken over de CGK vandaag. Samensprekingen behoren tot de competentie van de kerkeraden en andere kerkelijke vergaderingen, kerkverbanden kunnen daarbij niet veronachtzaamd worden, synodes zullen moeten beslissen als het gaat om eenheid en vereniging; deze uitgave bedoelt allerm minst de waarde daarvan te ontkennen, of de noodzaak daarvan te betwijfelen. Maar soms kan het allemaal nog zo ver weg blijven door gemeenteleden. En als er ooit van eenheid en vereniging sprake zal zijn, dan zullen de gemeenteleden elkaar moeten leren kennen: de gemeenteleden van de kerken aan weerszijden van de scheidslijn, plaatselijk. Deze uitgave heeft wat materiaal bij elkaar gebracht om een antwoord te kunnen zoeken op de vraag: Wie zijn zij, die Christelijke Gereformeerden? Wat is hun geschiedenis? Waar vinden we wat meer over hen? Wat zijn de kranten die er bij hen verschijnen? Waar drijven ze zending? Wat zijn hun organisaties? Hoe gaat het toe in hun kerkdiensten? Welke psalmberijming gebruiken ze en hoe wordt er gedacht over de diverse bijbelvertalingen? Hoe wordt er bij hen over onderwerpen gesproken die ook bij ons in discussie zijn? Wat zijn hun kontakten naar buiten? Hoe gaat het toe aan hun theologische opleiding in Apeldoorn? Enzovoort. Natuurlijk is er meer. Heel erg verschrikkelijk veel meer zelfs. Deze publikatie is maar een aanzet. Moge deze een goede weg vinden in de gemeenten. En vooral: laat hij het doel mogen bereiken kennis te geven van die kerkengroep, waarmee we nu al zo lang spreken en schrijven en tevens belangstelling voor die kerken te wekken bij velen. Misschien zal het duidelijk worden, dat we hen eigenlijk nog niet zo goed kenden. En laat de woorden die u ook ergens zult tegenkomen, geen woorden blijven die mooi klinken en alleen maar wegsterven: 'Wat wij zoeken, wat wij bidden, is dat de verstrooide kinderen Gods bijeengebracht worden en de handen ineenslaan, waarbij de een niet mag wachten op wat de ander doet, maar waarbij ieder zijn eigen roeping, die van Boven komt, verstaat en ter harte neemt'. De Zoon van God die, zoals zondag 21 HC belijdt, de kerk vergadert en beschermt en onderhoudt, gebruike dit projekt om de aandacht voor de zaak van de eenheid van de gereformeerde belijders in ons land te verlevendigen. Hervormingsdag, 1988." Er komen verder de volgende bijdragen in het boek voor:

Prof. dr. W. van 't Spijker, Spiritualiteit in het zoeken naar kerkelijke eenheid: overgenomen uit 'De Wekker' van mei/juli 1987.

Prof. J. Kamphuis: Wie zijn wij - hoe zien wij u?, overgenomen uit "De Reformatie" van 14 mei 1988.

M. Dijkstra: Interview met twee jongeren: twee meisjes, voor in de twintig, belijdend lid van de CGK van Groningen.

T.M. Klapwijk: Interview met een oudere, lid van de CGK te Groningen, met goede contacten met landelijk bekende CGK representanten.

Drs. Niek Scheps: Chr. Geref. kerken wilden blijven wat zij waren: boekbespreking overgenomen uit *Kerknieuws* van 14 januari 1983 (over het boek: *En toch niet verteed*, met de ondertitel *Uit de geschiedenis van de Christelijke Gereformeerde Kerken sinds 1892*).

J. van Bruggen: Geschiedenis van de Christelijke Gereformeerde kerken, deel 1 (van 1834-1892).

J. van Bruggen: Idem, deel 2 (van 1892 tot heden).

C.J. Harryvan: Interview met twee Apeldoornse studenten, van wie de ene Chr. Gereformeerd is en de andere Vrijgemaakt Gereformeerd.

K. Holwerda: Statistische gegevens van de Christelijke Geref. kerken in Nederland (ontleend aan de kerkelijke jaarboekjes '87 en '88).

K. Holwerda: Literatuur.

J.W. de Koning: Verwerking.

Het is niet de bedoeling om op deze bijdragen

in te gaan. Ze geven stof tot bespreking in allerlei kringen. Dat kan nuttig zijn. Maar naar onze mening geven de bijdragen samen niet een beeld van de Chr. Geref. kerken. Wel wordt er meermalen over Bewaar het Pand gesproken. Wij behoren, zo wordt uitgesproken, tot de rechtervleugel van deze kerken. Wij hebben alles op deze aanduiding tegen. Wij willen geen vleugel van een kerk zijn, maar bedoelen niets meer en niets minder dan het bevorderen van de handhaving van de oude gereformeerde beginselen. We staan dus in de traditie van de Reformatie, de Nadere Reformatie en de Afscheiding. Het zou goed geweest zijn wanneer men iemand der onzen geïnterviewd had. We denken met name aan ds. H.C. van der Ent te Elburg, die zich meermalen geuit heeft als het gaat over de eenheid van de gereformeerde belijders. Hij stelt het eenvoudig zo, dat het gebed om de eenheid der Zijnen van Christus door de Vader verhoord is. Ze zijn in Hem allen een en dat komt ook uit. Er moet worden erkend, dat er wel verdeeldheid onder de ware Christgelovigen is, maar dat is niet meer dan een uitwendige verdeeldheid, die nooit door menselijke pogingen zal worden verholpen. Wat hebben al die pogingen, hoe goed bedoeld ook, uitgewerkt? Niets, de verdeeldheid wordt hoe langer hoe groter. Hoe komt dat? Verdeeldheid is altijd ongeestelijk gedoe. Pogingen tot het bereiken van uitwendige eenheid blijken ook van ongeestelijke aard te zijn. Als het werkelijk van de Heere was, dus Geesteswerk, dan zou er ook een gezindheid komen, een gestalte waarin niet het vlees spreekt, maar de Geest des Heeren.

We willen een voorbeeld nemen uit de Heilige Schrift. De discipelen van de Heere Jezus, dus met uitzondering van Judas vernieuwde mensen, maakten er ruzie over wie van hen de meeste ware. Niemand gaf het voor de ander op. Ze waren allen vleselijk bezig. De Heere Jezus heeft hen bestraft en tot zichzelf gebracht en gevraagd: Waarvan had gij woorden onder elkander op de weg? Zij moesten zwijgen. Zij waren onder elkander in woorden geweest op de weg wie de meeste zou zijn. Ze werden beschaamd. Petrus had dat nooit kunnen bewerken. Een van de anderen ook niet. Geen van hen allen zou ermee voor de dag gekomen zijn. Niemand zou het voorbeeld gegeven hebben. Als de Heere Zelf de Zijnen niet tot zichzelf gebracht had zouden ze zich in hun hoogmoed gehandhaafd hebben en de voorwaarden voor scheiding en scheuring waren aanwezig. Maar de Heere legde weer beslag op hun hart en dat bleek steeds weer nodig. Later, in de tijd van de uitstorting van de Heilige Geest, zien we een andere gezindheid. Toen waren ze allen eendrachtig bijeen in gebed en smeking. Dan is het: Ai ziet, hoe goed, hoe lieflijk is 't, dat zonen van 't zelfde huis, als broeders, samenwonen, daar 't liefdevuur niet wordt verdoofd..... Ps. 133.

De geestelijke eenheid is er door de kerkelijke verdeeldheid heen, wanneer kinderen des Heeren elkaar in de Heere mogen ontmoeten en dat gebeurt nog wel eens. Dan zijn er geen kerkmuren of wat voor verschillende inzichten ook, want dan is er eenheid in de Heere en in het werk van Zijn genade, verheerlijkt in de harten van zondaren. Dan blijkt ook dat er veel meer is dat verenigt dan dat verdeelt. Het werk des Heeren in het zaligen van zondaren gaat door. Dat kan de mens nooit tegenhouden en dat is uiteindelijk helemaal niet afhankelijk van de vraag of er kerkelijke eenheid is, want er staat geschreven dat zalig zullen worden die naar het voornemen Gods geroepen zullen worden tot het eeuwige leven. De kerkelijke verdeeldheid is slechts een van de vele gevolgen van de zonden, die er bij Gods kinderen tegen hun wil zijn overgebleven. We hebben dus persoonlijk en gemeenschappelijk bij aanvang voortgang de bediening van de Heilige Geest nodig en het mocht ons begeren wel zijn dat de Heere ook in onze dagen uit vrije gunst een rijke bediening van Zijn Geest moge geven.

B.

L.V.-fonds te Barendrecht

Onder deze naam is er een bundel van elf

preken van wijlen ds. L. Vroegindeweyj verschenen. Het boek draagt de titel: *Zie het Lam Gods*. Er is al een tweede druk uitgekomen.

Ds. J.H.C. Olie schreef namens het fonds een *Ten geleide*. Ds. G.S.A. de Knecht te Putten, schoonzoon van ds. Vroegindeweyj, schreef een *Voorwoord*, waaruit we een en ander overnemen:

"Vanwege zijn unieke persoonlijkheid was ds. L. Vroegindeweyj moeilijk in een bepaald vakje in te delen. Hoewel hij van harte hervormd was en dit tot het einde van zijn leven is gebleven, was hij toch bepaald niet kerkistisch. Het geheel van de Gereformeerde Gezindte ging hem te harte en hij was dankbaar wanneer hij geestelijk leven mocht ontdekken bij anderen, ook al behoorden die tot een ander kerkgenootschap. Enghartigheid was hem vreemd.

Van de stijl van zijn preken moet gezegd worden, dat deze zeer eenvoudig was. Zowel geletterd als ongeletterd kon hem verstaan. Velen heeft hij daarom door zijn eenvoudige en beeldende spreektaal aangesproken. Toch was het dat niet alleen, waardoor hij doorgaans volle kerken trok. Het was vooral de inhoud van zijn preken, die velen in die jaren aansprak. In zijn preken liet hij accenten horen, die niet zo vaak werden gehoord en waarvan men aanvoelde, dat hij zelf had beleefd wat door hem werd gepreikt. (.....) In allerlei variaties kwamen twee zaken altijd weer aan de orde, namelijk de gerechtigheid Gods en de openbaring van Christus. Beide behoorde men te kennen. De kennis der ellende en de kennis der verlossing stonden steeds opnieuw centraal in zijn prediking, waarbij hij zeker het stuk der dankbaarheid niet uit het oog verloor. (.....) Zijn diepste begeerte was, dat mensen mochten worden gefundeerd op de rotssteen Christus. Hoewel hij een bemoediging of een belofte niet zomaar van de hand wees, was hij in zijn preken wel zo eerlijk om te zeggen, dat dit alles tekort was voor de eeuwigheid. Het moest Christus zijn! Christus alleen, Christus totaal! Menigmaal hoorde ik hem zowel persoonlijk als in zijn preken zeggen, dat nooit onze zondelast ons zal zijn ontbonden, tenzij wij Christus hebben gevonden. Christus was hem alles! Door het geloof in Christus mocht hij weten een verzoend God en Vader te bezitten. In die geloofswetenschap heeft hij geleefd, heeft hij gepreikt en is hij ook gestorven.

Voor de prediking van een rijke Christus voor een arm zondaar heeft hij al zijn krachten mogen en willen geven. (.....) De Heere heeft van deze grote man, die o zo klein van zichzelf dacht, gebruik willen maken. Ds. Vroegindeweyj was een man die door de Heere Zelf geleerd was. Om die reden was hij geliefd bij het volk, dat niet alleen gereformeerd heet, maar ook van harte gereformeerd wil zijn."

De bundel die nu verschenen is bevestigt, dat de prediking van ds. Vroegindeweyj bewogen, gunnend en schriftuurlijk-bevindelijk was. De preken spreken aan en zijn rijk aan inhoud. We vinden er in bevestigd wat ds. de Knecht in zijn Voorwoord schreef. De eerste vijf preken gaan over vrije stoffen: Strijdt om in te gaan.....! (Lk. 13 : 24), Twee bouwers (Mt. 7 : 24-27), Gedenk aan uw Schepper! (Pred. 12 : 1), Het lijden der duisternis (Goede Vrijdag, Mt. 27 : 45) en Reizen met blijdschap (Hand. 8 : 39b). De overige preken gaan over een gedeelte van de Heidelbergse Catechismus: De Heilige Doop, vr. en antw. 69, De afsterving van de oude mens, vr. en antw. 89, De opstanding van de nieuwe mens, vr. en antw. 90, Een mens zonder God: een hol vat, vr. en antw. 108, Een leeuw, die bedwongen moet worden, vr. en antw. 108, Het gehoorzamen van het gebod, vr. en antw. 108, 109. We kunnen deze bundel van harte aanbevelen. De prijs van het boek weten we niet, maar we vermoeden dat die f 25.- of wat hoger is.

In het boek vonden we een kaart, waarop we o.a. het volgende lezen:

"Wij hebben dit boek uitgegeven onder de naam L.V.-fonds, omdat wij ook graag de behandeling van de Dordtse Leerregels willen uitgeven, zoals die destijds in "De Waarheidsvriend" is gepubliceerd onder de initialen L.V. Aangezien de kennis van Schrift

en Belijdenis zeer belangrijk is in onze dagen van verval en verwarring, willen wij u de gelegenheid bieden om op dit nieuwe boek in te schrijven, dat dit najaar verschijnen zal. Wij schatten, dat de prijs ervan zal liggen rond de f 27,50 maar als u deze kaart inzendt, krijgt u een korting van maar liefst f 4,-. We wensen u bij het lezen van harte 's Heeren zegen toe."

Zo schrijven de predikanten de Knecht en Olie. Het adres van het fonds is H.M. van Beek, Kwikstraat 13, 2991 MH Barendrecht. B.

Boekbespreking

Rondom de schaapskooi en De Stem des bloeds door C.H. Spurgeon.
Uitgeverij Kool b.v. - Veenendaal.

Rondom de schaapskooi is een boek over de christelijke opvoeding der kinderen, voor ouders, onderwijzers en onderwijzeressen aan christelijke- en zondagsscholen. Kortgeleden verscheen er een nieuwe druk. Inder tijd schreef drs., nu dr., C.A. van der Sluijs, Ned. Herv. predikant te Veenendaal een voorwoord, waarin hij o.a. het volgende zegt: "Charles Haddon Spurgeon (1834-1892) was een groot volksprediker te Londen. Tegelijk was hij een groot kindervriend. En ik denk dat beiden alles met elkaar te maken hadden. Immers, het geheim van zijn leven én van zijn prediking kwam tot uitdrukking in zijn kinderlijke omgang met God. In zijn bijzonder aantrekkelijke persoonlijkheids-structuur domineerde zelfs een merkwaardige kinderlijke eenvoud. Daardoor was Spurgeon zowel voor jongeren als voor ouderen toegankelijk. Hij hield van kinderen, en zij van hem! (.....) Bijzonder aanbevolen bij allen, die met de opvoeding van onze kinderen te maken hebben! En niet in de laatste plaats denk ik dan aan allen, die betrokken zijn bij het werk op zondagsscholen, jeugdverenigingen en jongens- en meisjesclubs. De Heere zegene deze uitgave tot heil van jong en oud!"

We sluiten ons hierbij aan. Het boekje telt 117 blz. en kost f 14,95.

De Stem des Bloeds heeft als ondertitel: een roepstem tot bekering. Het boekje bevat 8 preken en wel over Gen. 42 : 1, 2: Koren in Egypte; Jes. 43 : 2: Brand! Brand! Brand!; Matth. 20 : 28: Bijzondere verzoening; Lukas 16 : 26: Een grote klove; Hebr. 11 : 6: Het geloof; Gal. 3 : 10: Een roepstem tot de onbekeerden; Gal. 4 : 24: Sara en Hagar of de twee verbonden; Hebr. 12 : 24: De Stem van Christus' bloed.

We willen iets overnemen uit de preek over Galaten 4 : 24:

"Toen God de wet op Sinaï afkondigde, was de gedachte verre van Hem, dat ooit enig mens door haar zou behouden worden; het was nimmer zijn bedoeling dat de mens door de wet tot de volmaaktheid zou komen. Maar de wet is een wonderlijke dienstmaagd der genade.

Wie bracht ons tot de Zaligmaker? Was het niet de wet, die in onze oren donderde? Wij zouden nimmer tot Christus gekomen zijn indien de wet niet de tuchtmeester geweest ware om ons tot Hem uit te drijven. Wij zouden nimmer de zonde hebben geweten zonde te zijn, indien de wet het ons niet had geopenbaard. De wet is de dienstmaagd van Sara en heeft opdracht ontvangen om ons te slaan, zodat het stof in beweging zou komen en wij zouden roepen om met bloed besprengd te worden en het stof omlaag te houden. De wet is, om zo te zeggen, de hond van Christus, die achter de schapen moet gaan, en ze tot de herder brengen. Zij is de donderslag, waardoor de goddelozen worden verschrikt, met het doel dat zij zich zouden bekeren van hun dwalingen en God zoeken. Indien wij een goed gebruik weten te maken van de wet, indien wij haar juiste plaats weten aan te wijzen en haar beschouwen als de dienstmaagd van haar meesteres, dan zal het alles wel zijn. Deze Hagar zal echter altijd meesteres willen zijn, zowel als Sara. Sara zal dat nooit toestaan, maar haar steeds hard behandelen en haar uitdrijven."

Zo gaat Spurgeon verder. We zouden nog meer kunnen aanhalen, maar laat het bovenstaande genoeg zijn om te laten zien welk onderwijs Spurgeon hier geeft.

De preken zijn al eerder in onze taal verschenen. Ze zijn kortgeleden opnieuw uitgegeven. Er blijkt nog belangstelling voor deze lectuur te zijn en dat is goed. Het boek telt 138 bladzijden en kost f 14,95.

B.

Het conciliair proces in het teken van New Age.

Uitgave van Het Zoeklicht, postbus 99, 3940 AB Doorn.

De vereniging Het Zoeklicht bestaat 70 jaar. Johannes de Heer is de oprichter. Het Zoeklicht is een vereniging van christenen uit vele bestaande kerken en gemeenschappen, die het profetisch Woord (de Bijbel) willen onderzoeken en tevens willen letten op de tekenen der tijden. Zo lezen we in een persbericht, door Het Zoeklicht opgemaakt.

We zijn het met de grondslag van deze vereniging niet eens. Op de voorgrond staat niet wat de Heere doet tot behoudenis van zondaren, maar wat de mens moet doen. We laten dit verder rusten. We schrijven dit alleen omdat ons het jubileum-nummer van het tijdschrift werd toegezonden en ook bovengenoemd boekje.

Dit boekje dient zich als volgt aan — zie de achterzijde van de omslag —

"Vele christenen voelen zich aangetrokken tot het Conciliair Proces (C.P.), omdat zij een antwoord zoeken op de noden van deze tijd. Wat men hierbij echter lang niet altijd beseft is, dat het C.P. ons tevens naar een geheel anders theologisch denken meevoert. Daarom wordt in deze brochure de geestelijke achtergrond van het C.P. doorlicht en de theologische bezwaren omtrent het C.P. duidelijk toegelicht".

We kunnen telkens weer in de krant lezen over het Conciliair Proces en vragen ons mogelijk af, wat dat inhoudt. Dit boekje kan ons inlichten. Het geeft ons in het kort enig inzicht omtrent de zaak waar het om gaat. Bij andere lectuur hierover kan het goede diensten verrichten.

Het boekje telt 63 bladzijden en kost f 5,90.

B.

Door het Woord, deel 3, door W.A.E. Blijdorp en B. van Bruggen.

Uitgeverij De Vuurbaak bv, postbus 257, 3770 AG Barneveld.

Dit boekje bevat bijbellessen voor het voortgezet onderwijs: 1. De tijd tussen het Oude en het Nieuwe Testament, 2. Alexander de

**PLAATS UW
FAMILIEBERICHTEN
IN
BEWAAR HET PAND**

NERVEUS?
Onze plantaardige
ROST- en KALMERINGS-
TABLETTER
werken rustgevend en
versterken het
zenuwstelsel.
Maandkruis f 22,50
DROGISTERIJ SKEINC
Barneveldstraat 5
Barneveld Tel. 023-312882

TEXEL bungalows,
sta-caravans,
volledig pension:
02220-18391 voor folder
of inlichtingen
vakantiecentrum
De Verrassing

**Westkapelle
TE HUUR**
vacantiehuis en luxe sta-
caravans op zeer mooi
en rustig plekje op boer-
derij dichtbij het strand,
tel. 01187-1441.

Voor een paar dagen of
langer gezelligheid en
sfeer, naar het dorpie
Kesteren gelegen in de
mooie Betuwe bekend
om zijn landelijke om-
geving ± 3 km van
Rhenen.

**PENSION
"DE PEEL"**
waar het gewoon goed
is.
Fam. Knuivers, Boven-
eindsestraat 14.
4041 EJ Kesteren.
Tel. 08886 - 1687.

Grote, 3. De Makkabeeën, 4. Het Harmonese Huis, 5. Het Huis van Herodes, 3-5. Israël in de tussentijd, 6. De synagoge, 7. De partijen, 8. Rondom de tempel, 9. De sabbat en het sabbatjaar, 10. De jaarlijkse feesten, 11. Mattheüs, 12. Marcus, 13. Lucas, 14. Johannes, 15. Daar is de Messias! 16. In Galilea, 17. Christus' prediking: de bergrede, 18. De gelijkenissen, 19. De voorbereiding op het lijden, 20. Naar Jeruzalem, 21. Afscheid van Jeruzalem, 22. Weg van Hem..., 23. De overwinning. Deze inhoudsopgave laat zien welk gedeelte van de Schrift hier behandeld wordt. Er komen vele tekeningen en foto's in het boekje voor. Er worden vragen gesteld en toelichtingen gegeven. Enz. Het maakt alles een zeer goede indruk. We hebben het boekje met veel belangstelling gelezen. We betreuen het dat niet aan de Staten-vertaling de voorkeur gegeven is en dat de naam Heere als Here gespeld wordt. Overigens hebben we veel waardering voor de wijze waarop de schrijvers in kort bestek veel weten te zeggen.

Het boekje is uitgegeven met steun van het Landelijk Verband van Gereformeerde Schoolverenigingen. Het is verschenen in breed formaat, telt 76 bladzijden en kost f 22,90. Er is van dit boek ook een docenten-handleiding beschikbaar.

B.

STEUN GLIAGG DE POORT

voor gespecialiseerde psychosociale hulp
aan jeugdigen en volwassenen.

De sterke toename van het aantal hulpvragen (jaarlijks gemiddeld bijna 70%) veroorzaakt onverantwoord lange wachtlijsten. Er dreigt zelfs een patiëntenstop. En dat terwijl de hulp zo dringend noodzakelijk is!

Wat is verantwoorde hulpverlening U waard?

Maak uw gift over op giro 3971975

Ln.v. GLIAGG DE POORT - SCHIEDAM - TEL. 010-4261081

Waarom nog steeds STATENVERTALING?

Hoe kwam de
Bijbel in de Statenvertaling
tot stand? En waarom kunnen wij
deze aan ons Nederlandse volk toebe-
trouwde vertaling niet inruilen voor één
van de nieuwere vertalingen? Op deze
vragen wordt uitvoerig ingegaan in het boek

"NIETS KAN HAAR GLANS VERDOVEN"

Dit prachtig uitgevoerde naslagwerk is rijk
geïllustreerd (120 afbeeldingen waarvan vele in
kleur) en telt 180 pagina's. Het formaat is
22 x 29 cm.

Prijs **f 39,50**

Bestellingen in enveloppe zonder
postzegel sturen aan
onderstaand adres.

GBS

GEREFORMEERDE BIJBELSTICHTING
ANTWOORDNUMMER 18. 3300 WB DORDRECHT

KIND IN NOOD!

**Help kinderen door
financiële adoptie**

40,- per maand

Zij zijn dan gegarandeerd van • Voedsel en kleding in de huidige noodsituatie
• Onderwijs om straks op eigen benen te kunnen staan • Ontvangst van de bijbelse boodschap die tot eeuwige zegen kan zijn. Informatie wordt op aanvraag toegezonden.

**WOORD
& DAAD**

Stichting Reformatorische
Hulpactie Woord en Daad
Postbus 560
4200 AN Gorinchem

